

Auteur Harmen Weijer

Nieuwe Energiewet stelt installatiebranche voor sleutelrol in energietransitie:

"Elke ondernemer wordt energiemanager"

De Nieuwe Energiewet, die in 2026 officieel ingaat, markeert een nieuw tijdperk voor energiegebruik en -beheer in Nederland. Voor ondernemers betekent dit meer verplichtingen en verantwoordelijkheden, maar ook nieuwe kansen. Voor de installatiesector biedt het op zijn beurt een mooie kans om een centrale rol te spelen in de versnelling van de energietransitie. "We moeten nog meer dan we al deden evolueren van installateur naar adviseur," stelt Edwin Koers, manager business development bij Unica Building Services. "De energietransitie slaagt pas als wij ondernemers echt gaan helpen met hun capaciteitsplanning."

Hoewel de Energiewet pas in 2026 volledig in werking treedt, zijn de eerste effecten al voelbaar. De Autoriteit Consument & Markt (ACM) heeft op basis van het voorgenomen besluit maatregelen kunnen invoeren, bijvoorbeeld op het gebied van congestiemanagement. Koers: "Bij aansluitingen groter dan 1 MW is een actieve bijdrage aan congestiemanagement verplicht. Ondernemers

die hieraan meewerken, kunnen zelfs tot 50% korting krijgen op hun transportkosten. Maar bijna niemand weet dit."

Volgens Koers schort het nog aan communicatie hierover vanuit netbeheerders. "De loketten voor advies bij de netbedrijven zijn onvoldoende bemand. Ondernemers weten vaak niet wat hun mogelijkheden zijn. Ze wachten passief af, terwijl dat juist funest is voor de continuïteit van hun bedrijfsvoering."

Van reactief naar proactief

Als een netbeheerder meldt dat een aansluiting overbelast is, krijgt een bedrijf een waarschuwing: 'U moet iets doen.' Maar wat precies wordt niet meegegeven? Koers zegt daarom tegen ondernemers: "Begin gewoon, bij jezelf," zegt hij. "Werk volgens de GACS-regelgeving vanuit de EPBD 3 aan het optimaliseren van je energiegebruik. Dat kan zomaar 10 tot 30% van je verbruik schelen."

Veel bedrijven hebben dat onderzoek nog niet gedaan. En ook op de verplichting om in je meerjarenplan te anticiperen op het einde van de levensduur van gasketels, wordt te weinig actie ondernomen.

Foto 1: Voor de installatiesector biedt de Nieuwe Energiewet een mooie kans om een centrale rol te spelen in de versnelling van de energietransitie.

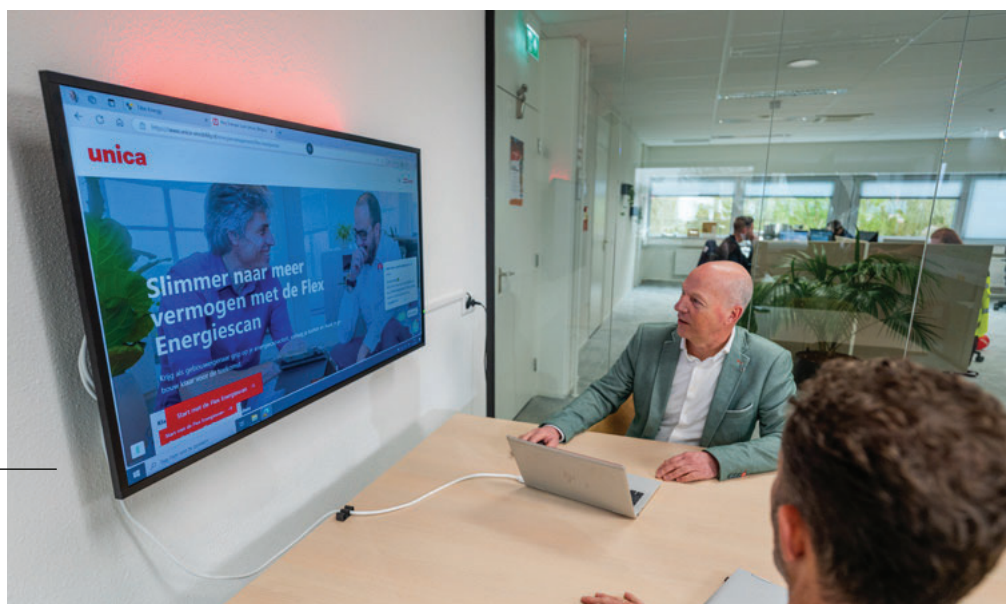

Foto 2: Met de Flex Energiescan wordt de capaciteit van stroom en waar nodig de kwaliteit van stroom inzichtelijk gemaakt.

"Eén-op-één vervanging van een gasketel is niet meer toegestaan. Dan moet er een andere opwekker voor in de plaats komen, zoals een warmtepomp. Heb je daar geen plan voor liggen, dan loop je grote risico's. Maak dus nú een plan."

De opkomst van het capaciteitsplan

Volgens Koers is het essentieel dat bedrijven hun toekomstige elektriciteitsverbruik en benodigde infrastructuur in kaart brengen. "We zijn gewend om te denken in euro's, maar je moet nu in kilowatt gaan denken. Hoeveel vermogen heb ik nu? Wat heb ik straks nodig voor warmtepompen, laadpalen of productie-uitbreidingen? Past dat binnen mijn netaansluiting?"

Koers pleit daarom voor de introductie van een capaciteitsplan, als standaardonderdeel van het energiebeleid van elk bedrijf. "Net zoals je een meerjarenonderhoudsplan maakt voor je vastgoed, moet je een capaciteitsplan maken voor je energie-infrastructuur. Daarmee kun je scenario's uitwerken en voorkomen dat je voor verrassingen komt te staan."

Onbekende risico's achter de meter

Wat veel ondernemers en installateurs volgens Koers niet weten, is dat je veel netcapaciteit kunt verliezen achter de meter. En dus door maatregelen te nemen kun je ook netcapaciteit winnen. "Het gaat niet alleen om hoeveel stroom je krijgt, maar ook om de kwaliteit ervan." Drie factoren zijn hierin belangrijk, waarvan de eerste twee twee het meest pregnant zijn: fasedisbalans, blindvermogen en harmonische vervuiling. "Bij fasedisbalans worden de drie fasen van een elektrische installatie niet gelijkmatig belast. Dan verlies je rendement. Blindvermogen is nog

erger: dat kan zomaar 10 tot 20% van je beschikbare capaciteit laten verdampen. En dat terwijl je denkt dat je die capaciteit hebt. Vooral oude ledverlichting of zware DC-laders kunnen voor problemen met blindvermogen zorgen. Maar bijvoorbeeld ook als je buurman een metaaldraaijerij heeft, kun jij als bedrijf blindvermogen verkrijgen via hem. Het netbedrijf gaat dat je echter niet meegeven, want die komt past bij 15% capaciteitsverlies in actie."

Volgens Koers is dit kennisgebied ook voor veel installateurs nog onbekend terrein. Daarom heeft Unica de zogenaamde Flex Energiescan ontwikkeld: een aanpak waarbij de capaciteit van stroom en waar nodig de kwaliteit van stroom inzichtelijk wordt gemaakt. "Met een schrijvende meter meet je gedurende een week of er sprake is van fasedisbalans, blindvermogen of harmonische vervuiling. Dan weet je waar je staat."

Installateur als adviseur

De Nieuwe Energiewet stelt ook eisen aan de administratieve verantwoording van energie-investeringen. Voor vervanging van gasgestookte installaties moet er een transitieberekening worden gemaakt die onderdeel wordt van het kwaliteitsdossier. "Dat betekent dat de installateur die deze maatregelen uitvoert ook het advies moet geven. Anders voldoet het niet aan de wet."

Koers is stellig: "Als je als installateur een warmtepomp installeert die niet binnen de netaansluiting past, heb je in mijn ogen gefaald. Je moet het hele plaatje kennen: van de bron tot de aansluiting. We moeten af van het klassieke model

waarin een alleen een extern bureau voor de adviezen zorgt en die vervolgens moeilijk uitvoerbaar blijken voor de opdrachtgever. Als we gaan samenwerken en installateurs gaan adviseren én realiseren, ontstaan er wel uitvoerbare plannen."

Energiehubs

In de Nieuwe Energiewet wordt ook ruimte gemaakt voor energiegemeenschappen, coöperaties die gezamenlijk energie opwekken en verdelen. Koers ziet hierin veel potentie. "We krijgen zo'n 1200 hubs in Nederland, en voor 2030 gaat het al om 500 energiehubs. Dat zijn collectieven van ondernemers die samen investeren in opwek, opslag en verdeling. Per hub praten we al snel over 10 bedrijven. Reken maar uit hoeveel ondernemers hiermee te maken krijgen."

Deze collectieve oplossingen vergen volgens Koers een andere mindset. "Je moet dan ook als ondernemer nadenken over eigenaarschap, verdeling van kosten en baten, en de rol van de netbeheerder. Dat is nieuw terrein, waar je als installatiebedrijf echt als gids kunt optreden."

Proactieve houding

De energietransitie vraagt om een proactieve houding van de hele installatiebranche. Koers ziet het als een strategische verantwoordelijkheid. "We halen met al die aanpassingen in

een capaciteitsplan de pieken uit het net, waarmee bedrijven de netbeheerders helpen om hun investeringslast te verlagen. Als ondernemers samen 50 miljard euro investeren in oplossingen achter de meter, daalt de totale investeringsbehoefte in het net met 100 miljard. Dat is pure winst voor de BV Nederland. En dat is weer de helft van wat er in totaal nodig is om het net in de komende toekomstbestendig te maken, zo gaven de netwerkbedrijven destijds aan."

Maar dan moet de sector wel in actie komen. "We moeten onze dienstverlening herinrichten: van reactief uitvoerder naar strategisch adviseur. En we moeten kennis gaan opbouwen over zaken als netcapaciteit, blindvermogen en energiebeheer. Alleen dan kunnen we bedrijven echt helpen vooruit te komen."

Elke ondernemer wordt energiemanager

Koers ziet de energietransitie niet alleen als een technische, maar ook als een organisatorische verandering. "Elke ondernemer wordt energiemanager. In de industrie is men dat al gewend, maar in andere sectoren komt dat nu ook. Dat betekent niet alleen scherp inkopen, maar ook nadenken over infrastructuur, systemen, financiering en samenwerking met burens en andere stakeholders." Volgens Koers biedt dat ook kansen. "De bedrijven die als eerste investeren, hebben de hoogste opbrengsten. Niet alleen financieel, maar ook in continuïteit. Ondernemers willen geen gezeur. Ze willen zekerheid dat hun bedrijf kan blijven draaien. En die zekerheid komt er alleen als je nu actie onderneemt."

Edwin Koers besluit dan ook: "We moeten de lat hoger leggen, maar niet onhaalbaar. Door bedrijven te helpen met capaciteitsplanning, kwaliteit van stroom en slimme oplossingen achter de meter, kunnen we samen het verschil maken." ■

Nationaal Congres Gebouwtechniek en Mens

Edwin Koers is een van de sprekers op het TVVL Nationaal Congres Gebouwtechniek en Mens. Dit jaarlijkse congres wordt op 23 september gehouden in het Cultuur- en Congressentrum Antropia in Driebergen-Rijsenburg. Zie hier voor meer informatie over het programma en het congres:

tvvl.nl/evenement/tvvl-nationaal-congres-gebouwtechniek-en-mens-2025/

Daarnaast verzorgt Koers op 30 oktober een TVVL Kennissessie over de Nieuwe Energiewet. Kijk hier voor meer info: tvvl.nl/tvvl-kennissessies/.

Foto 3: Edwin Koers: "Door bedrijven te helpen met capaciteitsplanning, kwaliteit van stroom en slimme oplossingen achter de meter, kunnen we samen het verschil maken."